ORDONANȚA CURȚII (Camera a șaptea)

1 octombrie 2020*

„Trimitere preliminară – Articolul 53 alineatul (2) și articolul 94 din Regulamentul de procedură al Curții – Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen – Articolul 54 – Principiul *ne bis in idem* – Domeniu de aplicare – Identitatea faptelor materiale – Lipsa unor precizări suficiente cu privire la contextul factual și la motivele care justifică necesitatea unui răspuns la întrebarea preliminară – Inadmisibilitate vădită”

În cauza C-89/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Županijski sud u Puli (Tribunalul Comitatului Pula, Croația), prin decizia din 17 februarie 2020, primită de Curte la 20 februarie 2020, în procedura penală împotriva

GR,

HS,

IT,

INTER CONSULTING d.o.o., în lichidare,

CURTEA (Camera a șaptea),

compusă din domnul P. G. Xuereb (raportor), președinte de cameră, și domnii T. von Danwitz și A. Kumin, judecători,

avocat general: domnul J. Richard de la Tour,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere decizia luată, după ascultarea avocatului general, de a se pronunța prin ordonanță motivată, în conformitate cu articolul 53 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții,

dă prezenta

* Limba de procedură: croata.

Ordonanță

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 54 din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune (JO 2000, L 239, p. 19, Ediție specială, 19/vol. 1, p. 183), semnată la Schengen la 19 iunie 1990 și intrată în vigoare la 26 martie 1995 (denumită în continuare „CAAS”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri penale inițiate împotriva lui GR, a lui HS și a lui IT, precum și a Inter Consulting d.o.o., în lichidare, cărora li se impută săvârșirea, instigarea sau asistența la săvârșirea în Croația a unor fapte calificate drept abuz de încredere în cadrul unor operațiuni comerciale.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Actul de aderare

3 Potrivit articolului 4 alineatul (1) din Actul privind condițiile de aderare a Republicii Croația, precum și adaptările la Tratatul privind Uniunea Europeană, la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și la Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice (JO 2012, L 112, p. 21, denumit în continuare „actul de aderare”):

„Dispozițiile acquis-ului Schengen, prevăzute de protocolul privind acquis-ul Schengen, care a fost integrat în cadrul Uniunii Europene […] și anexat la [Tratatul UE] și [Tratatul FUE], precum și actele care se întemeiază pe acesta sau care sunt conexe acestuia, enumerate în anexa II, precum și orice alte noi acte adoptate înainte de data aderării sunt obligatorii și se aplică în Croația de la data aderării.”

4 Anexa II la actul de aderare este intitulată „Lista dispozițiilor acquis-ului Schengen, astfel cum este acesta integrat în cadrul Uniunii Europene, și ale actelor adoptate în temeiul acestuia sau conexe acestuia, care urmează să fie obligatorii și aplicabile pe teritoriul Republicii Croația de la data aderării [menționată la articolul 4 alineatul (1) din actul de aderare]”. În acest sens, punctul 2 din această anexă vizează „[u]rmătoarele dispoziții ale [CAAS], actul final al acestei convenții și declarațiile comune aferente […], modificate de unele dintre actele enumerate la punctul 8 din prezenta anexă:

[…] [A]rticolele 54-58 […]”

CAAS

5 Articolul 54 din CAAS figurează în capitolul 3 din aceasta, intitulat „Aplicarea principiului *ne bis in idem*”. Acest articol prevede:

„O persoană împotriva căreia a fost pronunțată o hotărâre definitivă într-un proces pe teritoriul unei părți contractante nu poate face obiectul urmăririi penale de către o altă parte contractantă pentru aceleași fapte, cu condiția ca, în situația în care a fost pronunțată o pedeapsă, aceasta să fi fost executată, să fie în curs de executare sau să nu mai poată fi executată conform legilor părții contractante care a pronunțat sentința.”

Dreptul croat

6 Articolul 31 alineatul 2 din Constituția Republicii Croația are următorul cuprins:

„Nimeni nu poate fi judecat din nou și nici nu poate face obiectul urmăririi penale cu privire la un act pentru care a fost deja achitat sau condamnat prin decizia definitivă a unei instanțe pronunțate în conformitate cu legea.”

7 Articolul 246 alineatele 1 și 2 din Kazneni zakon (Codul penal), în versiunea aplicabilă faptelor din litigiul principal, califică abuzul de încredere în operațiunile comerciale drept infracțiune cu caracter economic.

Litigiul principal și întrebarea preliminară

8 La data faptelor din litigiul principal, GR era membru al consiliului de administrație al Skiper hoteli d.o.o. și al Interco Umag d.o.o., Umag (denumită în continuare „Interco”), devenită ulterior Inter Consulting. El avea de asemenea calitatea de asociat în cadrul Rezidencija Skiper d.o.o. și deținea părți sociale în Alterius d.o.o. HS, la rândul său, era președintele consiliului de administrație al Interco și deținea de asemenea părți sociale în Alterius, în timp ce IT efectua estimări ale valorii bunurilor imobile.

9 La 28 septembrie 2015, Županijsko državno odvjetništvo u Puli (Parchetul Comitatului Pula, Croația, denumit în continuare „Parchetul din Pula”) a adoptat un rechizitoriu împotriva lui GR, a lui HS, a lui IT și a Interco. Prin acest act, imputa, pe de o parte, lui GR și societății Interco săvârșirea unui abuz de încredere în operațiuni comerciale, în sensul articolului 246 alineatele 1 și 2 din Codul penal, în versiunea aplicabilă situației de fapt din litigiul principal, și, pe de altă parte, lui HS și lui IT instigarea și, respectiv, asistența la săvârșirea acestei infracțiuni.

10 Din rechizitoriul menționat, astfel cum este reprodus în cererea de decizie preliminară, reiese că, între luna decembrie a anului 2004 și luna iunie a anului 2006, GR și HS au făcut demersuri pentru ca Interco să achiziționeze bunuri imobile situate pe mai multe parcele de teren învecinate din comuna Savudrija (Croația), loc avut în vedere de Skiper hoteli pentru realizarea unui proiect imobiliar constând în spații de cazare cu destinație turistică. Ulterior, aceleași persoane ar fi făcut în așa fel încât Skiper hoteli să cumpere aceste bunuri imobile la un preț net superior celui al pieței, astfel încât Interco să beneficieze de un avantaj ilicit în detrimentul societății Skiper hoteli.

11 Același rechizitoriu indică în plus că, între luna noiembrie a anului 2004 și luna noiembrie a anului 2005, GR și HS ar fi acționat de asemenea în scopul ca GR și alte societăți reprezentate de acesta din urmă să vândă societății Skiper hoteli, la un preț mult mai ridicat decât cel corespunzător valorii lor reale, părțile sociale deținute de GR și de aceste alte societăți în Alterius, aportul de active inițial al acestei din urmă societăți fiind constituit din bunuri imobile construite pe parcele de teren învecinate situate pe teritoriul comunei Savudrija. În acest scop, GR și HS ar fi efectuat, prin intermediul Rezidencija Skiper și cu complicitatea lui IT, o evaluare care supraestima valoarea bunurilor imobile vizate.

12 Rechizitoriul Parchetului din Pula a fost confirmat printr-o decizie din 5 mai 2016 a secției penale a instanței de trimitere, Županijski sud u Puli (Tribunalul Comitatului Pula, Croația).

13 În ședința preliminară în fața instanței de trimitere, GR și HS au solicitat suspendarea procedurii penale pentru motivul că principiul *ne bis in idem* s-ar opune urmăririi lor penale în fața acestei instanțe. În această privință ei au arătat că fuseseră deja urmăriți penal pentru aceleași fapte în Austria și că această procedură penală fusese închisă printr-o hotărâre definitivă.

14 În acest cadru, instanța de trimitere arată că autoritățile penale austriece începuseră astfel urmărirea penală împotriva a doi foști membri ai comitetului executiv al Hypo Alpe Adria Bank International AG (denumită în continuare „Hypo Alpe Adria Bank”), o instituție bancară situată în Austria, precum și împotriva lui GR și a lui HS în calitate de complici ai acestor doi foști membri. Potrivit rechizitoriului întocmit de Staatsanwaltschaft Klagenfurt (Parchetul din Klagenfurt, Austria), prezentat în fața Landesgericht Klagenfurt (Tribunalul Regional din Klagenfurt, Austria) la 9 ianuarie 2015, respectivilor foști membri ai comitetului executiv li se imputa că au săvârșit un abuz de încredere, în sensul Strafgesetzbuch (Codul penal), pentru că au aprobat, între luna septembrie a anului 2002 și luna iulie a anului 2005, acordarea de credite societăților Rezidencija Skiper hoteli și Skiper Hoteli, în cuantum total de cel puțin 105 milioane de euro, fără să fi respectat cerințele referitoare la aportul de fonduri proprii adecvate și la controlul utilizării fondurilor și fără să fi ținut seama, pe de o parte, de lipsa documentației referitoare la concretizarea proiectelor care să justifice acordarea acestor credite și, pe de altă parte, de insuficiența atât a instrumentelor de garantare a plății, cât și a capacității de rambursare a societăților vizate. Lui GR și lui HS li se impută de asemenea că, prin solicitarea de a le fi acordate creditele în litigiu, i-au instigat pe aceiași foști membri să săvârșească infracțiunea imputată sau au contribuit la aceasta.

15 În urma unei cereri a lui HS, Parchetul din Klagenfurt a confirmat în plus, prin scrisoarea din 16 iulie 2015 adresată avocaților săi, că, în ceea ce privește urmărirea penală inițiată împotriva lui GR și a lui HS, rechizitoriul pe care îl întocmise acoperea și vânzarea de bunuri imobile societății Skiper hoteli prin intermediul Alterius la un preț excesiv de ridicat, precum și plata suspectă a unor cheltuieli de administrare a proiectului.

16 Printr-o hotărâre a Landesgericht Klagenfurt (Tribunalul Regional din Klagenfurt, Austria), pronunțată la 3 noiembrie 2016, cei doi foști membri ai comitetului executiv al societății Hypo Alpe Adria Bank ar fi fost declarați parțial vinovați de faptele care le erau imputate și ar fi fost condamnați pentru aprobarea unuia dintre creditele acordate societății Skiper hoteli, în cuantum de peste 70 de milioane de euro. În schimb, GR și HS ar fi fost achitați în ceea ce privește acuzația potrivit căreia ar fi instigat sau, respectiv, ar fi contribuit la săvârșirea infracțiunilor imputate foștilor membri ai comitetului executiv al societății Hypo Alpe Adria Bank. Această hotărâre ar fi rămas definitivă ca urmare a respingerii, la 4 martie 2019, a recursului introdus împotriva ei la Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria).

17 Pe de altă parte, instanța de trimitere arată că Parchetul din Pula, sesizat de asemenea cu alte infracțiuni în legătură cu Hypo Alpe Adria Bank, a solicitat Parchetului din Klagenfurt, în mai multe rânduri în cursul anului 2014, să verifice dacă acesta din urmă desfășura în Austria o procedură paralelă cu cea declanșată în Croația. Având în vedere informațiile furnizate de Parchetul din Klagenfurt, identice în esență cu cele expuse ulterior în dispozitivul rechizitoriului Parchetului din Klagenfurt menționat la punctul 14 din prezenta ordonanță, Parchetul din Pula a apreciat că faptele examinate de Parchetul din Klagenfurt și de Landesgericht Klagenfurt (Tribunalul Regional din Klagenfurt) nu erau pertinente din punct de vedere juridic pentru caracterizarea infracțiunii care face obiectul procedurii penale din litigiul principal, nu prezentau o legătură cu faptele descrise în rechizitoriul său din 28 septembrie 2015 și nu trebuia astfel să se considere că erau deja judecate.

18 Acesta este contextul în care Županijski sud u Puli (Tribunalul Comitatului Pula) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„O încălcare a principiului *ne bis in idem* privește numai faptele decisive indicate în dispozitivul rechizitoriului Parchetului din Pula din 28 septembrie 2015 în raport cu faptele decisive menționate în dispozitivul rechizitoriului Parchetului din Klagenfurt din 9 ianuarie 2015 și în dispozitivul hotărârii

Landesgericht Klagenfurt (Tribunalul Regional din Klagenfurt) din 3 noiembrie 2016, confirmată prin hotărârea Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria) din 4 martie 2019, sau o astfel de încălcare privește și o altă constatare referitoare la:

– faptele expuse în motivarea hotărârii Landesgericht Klagenfurt (Tribunalul Regional din Klagenfurt) din 3 noiembrie 2016, confirmată prin hotărârea Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă);

– faptele care au făcut obiectul anchetei desfășurate de Parchetul din Klagenfurt împotriva mai multor persoane, printre care GR și HS, și care au fost ulterior omise în rechizitoriul Parchetului din Klagenfurt din 9 ianuarie 2015?”

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

19 În temeiul articolului 53 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, atunci când o cerere de decizie preliminară este în mod vădit inadmisibilă, Curtea poate oricând să decidă, după ascultarea avocatului general, fără continuarea procedurii, să se pronunțe prin ordonanță motivată.

20 În prezenta cauză se impune aplicarea acestei dispoziții.

21 În acest sens trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, procedura instituită la articolul 267 TFUE este un instrument de cooperare între Curte și instanțele naționale cu ajutorul căruia Curtea furnizează acestora din urmă elementele de interpretare a dreptului Uniunii care le sunt necesare pentru soluționarea litigiului asupra căruia urmează să se pronunțe (Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny, C-558/18 și C-563/18, EU:C:2020:234, punctul 44, precum și jurisprudența citată).

22 În cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale, instituită la articolul 267 TFUE, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe (Hotărârea din 4 iunie 2020, Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431, punctul 21 și jurisprudența citată).

23 Rezultă că întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub propria răspundere și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Respingerea de către Curte a unei cereri formulate de o instanță națională este posibilă numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică ori atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate (Hotărârea din 4 iunie 2020, Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431, punctul 22 și jurisprudența citată).

24 Astfel, întrucât decizia de trimitere constituie temeiul procedurii urmate în fața Curții, este indispensabil ca instanța națională să clarifice în această decizie cadrul factual și normativ în care se înscrie litigiul principal și să ofere un minim de explicații cu privire la motivele care au stat la baza alegerii dispozițiilor dreptului Uniunii a căror interpretare o solicită, precum și cu privire la legătura pe care o stabilește între aceste dispoziții și legislația națională aplicabilă litigiului cu care este sesizată [Hotărârea din 4 iunie 2020, C. F. (Inspecție fiscală), C-430/19, EU:C:2020:429, punctul 23 și jurisprudența citată].

25 Aceste cerințe cumulative privind conținutul unei cereri de decizie preliminară figurează în mod explicit la articolul 94 din Regulamentul de procedură, pe care instanța de trimitere se prezumă că îl cunoaște și pe care este obligată să îl respecte cu strictețe (Hotărârea din 7 noiembrie 2019, UNESA și alții, C-80/18-C-83/18, EU:C:2019:934, punctul 33, precum și jurisprudența citată). Cerințele menționate au fost preluate printre altele în Recomandările Curții de Justiție a Uniunii Europene în atenția instanțelor naționale, referitoare la efectuarea trimiterilor preliminare (JO 2019, C 380, p. 1).

26 În sfârșit, trebuie amintit că informațiile care figurează în deciziile de trimitere permit Curții nu numai să furnizeze răspunsuri utile, ci și să ofere guvernelor statelor membre, precum și celorlalte persoane interesate posibilitatea de a prezenta observații conform articolului 23 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene. Revine Curții obligația de a veghea ca această posibilitate să fie salvgardată, ținând cont de faptul că, în temeiul acestei dispoziții, numai deciziile de trimitere sunt notificate persoanelor interesate (a se vedea printre altele Hotărârea din 20 decembrie 2017, Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, punctul 25, precum și Ordonanța din 15 mai 2019, MC, C-827/18, nepublicată, EU:C:2019:416, punctul 35).

27 În speță trebuie să se constate că este evident că cererea de decizie preliminară nu îndeplinește cerințele amintite la punctele 24 și 25 din prezenta ordonanță.

28 Astfel, prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 54 din CAAS trebuie interpretat în sensul că, pentru a stabili dacă principiul *ne bis in idem* este încălcat ca urmare a unei identități a faptelor materiale în cadrul procedurilor penale inițiate în două state membre, autoritățile competente ale statului membru în care procedura penală este încă în curs trebuie să ia în considerare nu numai faptele menționate în rechizitoriul întocmit de autoritățile competente ale celuilalt stat membru, precum și în dispozitivul hotărârii definitive care a fost pronunțată în statul respectiv, ci și pe cele menționate în motivarea acestei hotărâri și pe cele care au făcut obiectul procedurii de urmărire penală, dar care nu au fost preluate în rechizitoriu.

29 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie amintit că criteriul pertinent pentru a stabili dacă articolul 54 din CAAS are vocație să se aplice este cel al identității faptelor materiale, înțeles în sensul că faptele materiale care stau la baza procedurilor penale inițiate în cele două state membre vizate trebuie să constituie un ansamblu de fapte indisociabil legate în timp, în spațiu, precum și prin obiectul lor (a se vedea în acest sens printre altele Hotărârea din 18 iulie 2007, Kraaijenbrink, C-367/05, EU:C:2007:444, punctele 26-28).

30 Pentru ca Curtea să poată oferi un răspuns util la întrebarea adresată, este necesar ca împrejurările de fapt care stau la baza procedurilor penale inițiate în Croația și, respectiv, în Austria, precum și motivele pentru care instanța de trimitere ar putea fi determinată să considere că aceste împrejurări sunt indisociabil legate între ele să fie expuse la un nivel suficient de claritate și de precizie în cererea de decizie preliminară, și aceasta fără a aduce atingere faptului că, astfel cum reiese din jurisprudența Curții amintită la punctul precedent, nu este de competența Curții, ci numai a instanței de trimitere, să stabilească dacă există sau nu o identitate a faptelor materiale.

31 Or, în speță, pe de o parte, instanța de trimitere omite să indice, fie și numai sumar, dar precis, legătura care ar exista între faptele examinate în cadrul fiecăreia dintre aceste proceduri penale, faptele menționate în motivarea hotărârii definitive pronunțate la 3 noiembrie 2016 de Landesgericht Klagenfurt (Tribunalul Regional din Klagenfurt), faptele care ar fi fost examinate de Parchetul din Klagenfurt, dar care nu ar fi fost reținute în mod formal în rechizitoriul întocmit de acesta din urmă, precum și motivele pentru care Parchetul din Pula ar fi anchetat infracțiuni legate de cele care făcuseră deja obiectul unei proceduri penale în Austria. Pe de altă parte, această instanță se limitează la a reproduce conținutul rechizitoriilor întocmite de aceste două parchete naționale, precum și dispozitivul hotărârii Landesgericht Klagenfurt (Tribunalul Regional din Klagenfurt), fără a explicita faptele astfel încât să ofere o imagine de ansamblu logică și comprehensibilă a acestora. Rezultă din

aceasta că instanța de trimitere nu a expus la un nivel suficient de claritate și de precizie ansamblul faptelor pertinente sau al circumstanțelor factuale pe care se întemeiază întrebarea și nu a îndeplinit astfel cerința care figurează la articolul 94 litera (a) din Regulamentul de procedură.

32 În plus, prin faptul că s-a limitat la a reproduce sumar pretențiile lui GR și ale lui HS întemeiate pe o pretinsă încălcare a principiului *ne bis in idem*, fără a explica, în raport cu documentele invocate de aceleași persoane, în ce măsură s-ar putea eventual constata o identitate a faptelor materiale și omițând, pe de altă parte, să expliciteze conținutul întrebării adresate, atât în drept, cât și în raport cu faptele pertinente, precum și îndoielile pe care le-ar avea în ceea ce privește aplicarea principiului *ne bis in idem* în raport cu criteriul identității faptelor și, dacă este cazul, cu jurisprudența Curții în materie, instanța de trimitere nu a expus la un nivel suficient de claritate și de precizie motivele care au determinat-o să adreseze această întrebare și, prin urmare, nu a îndeplinit cerința care figurează la articolul 94 litera (c) din Regulamentul de procedură.

33 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se decidă, în temeiul articolului 53 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, că prezenta cerere de decizie preliminară este vădit inadmisibilă.

34 Trebuie însă amintit că instanța de trimitere păstrează posibilitatea de a prezenta o nouă cerere de decizie preliminară atunci când va fi în măsură să furnizeze Curții toate elementele care să îi permită acesteia să se pronunțe cu privire la întrebarea adresată (a se vedea în acest sens Ordonanța din 23 mai 2019, Trapeza Peiraios, C-105/19, nepublicată, EU:C:2019:452, punctul 17, și Ordonanța din 11 iulie 2019, Jadransko osiguranje, C-651/18, nepublicată, EU:C:2019:613, punctul 31).

Cu privire la cheltuielile de judecată

35 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) dispune:

Cererea de decizie preliminară introdusă de Županijski sud u Puli (Tribunalul Comitatului Pula, Croația) prin decizia din 17 februarie 2020 este vădit inadmisibilă.

Semnături